

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moralium ... t. ...

In Dominicas totius anni

Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1688

XLIX. In Domin. XX. Post Pentec. Incipiebat enim mori. Ioann. 4. Arg. Crises infirmitatum discutiuntur.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56320](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56320)

CONCIO XLIX.

IN DOMINICA. XX. POST PENT.

Incipiebat enim mori. Joan. 4.

ARGUMENTVM.

Crisis Infirmorum discutiuntur.

Iobilissimum æque ac ingeniosissimum Medicinæ studium est, quod ex certis quibusdam indiciis, seu pugna, vires inter naturales ac morbi malignitatem de eventuro ægrotorum statu, vel in bonum vel in malum auguratur. Aud. In eo versatissimos crediderim adstitisse Evangelici Reguli filio, qui ex omnibus signis impendens eidem conjecturantes periculum, de vita ipsius conclamarunt; & ad certiores accersendum Hippocratem compulerunt: *Incipiebat enim mori.* Oculorum acies fracta, inquiebat illi, articularum pulsus interruptus; aut prope nullus, frequentata anhelituum deliquia, aliave haud vana prognostica fatorum evulgant imperium. Actum prope de eo est. *Incipiebat enim Mori.*

Quod autem in corporis ægritudinibus, vitam, aut mortem corruptibilis carnis concernentibus usuvenit, id ipsum congrua ratione, ac proportione ægritudinis animæ ad vitam, aut mortem immortalem traducuntibus imputari

potest. Sux & istis Crises sunt, incoacti, atque in verbo Divino, sanctisque Patribus solidat Aphorismi. Cum verò non pauci in animo suo confitentur, medullitus concipientes salutem suam in tuto locare, & scire an bona vel mala morte multandi, vel ad vitam, quæ verè vita est, resurrecturi sint, vel non: complures verò sequestrato omni iudiciorum Divinorum timore vivant, cum ad solatium illorum, tum salutarem timorem hinc ingenerandum, induxi in animum ejusmodi Crises adducere, ex quibus unusquisque nullo conjecturus est negotio, quam fiduciam concipere, vel quo tenore percipi debeat. An surrecturus ad æternam salutem, an (quod superi avertant) morte sempiterna obiturus.

§. I.

Crisis prima statuitur.

II. In principio si quispiam infirmorum daretur, in quo antidota quævis, quantumvis efficacissima, ac pretiosissima, nullum non modo effectum bonum, sed & contrarium sortirentur, id

Crisis mala est remediis nihil proficientibus

pro-

profecit finistum prognosticum foret; & medicum ad crism potius de morte instante, quam vita recuperada, ferendam induceret. *Solentia juvare* (docet Archi-Medicus Hippocrates) *si suo tempore non juvant, signum mortis existunt.* Ex adversum vero pharmacis effectum suum tortientibus, in spem deveniunt infirmitatis paulo post infringenda, & sanitatis pristinae obtinenda.

Hipp. li. 2.
Aphor.

Quod si itaque apud nos homines (innumeris prope in animo infirmitatibus, ac languoribus obnoxios) id ipsum accidat, & Spiritualia alexipharmaca in salutem animae operentur, nec perinde ac in emortuo corpore inefficacia deprehendantur; prognosticum prope evidens est, ex quo omen futurae beatitatis, ac vitae indeficientis desumere possimus. Secus vero ubi quavis medicina, utut aliis efficax irrita fuerit, spes prope omnis vitae, ac salutis praecisa existimabitur.

Isai. 5. v. 1.
2. 3.

III. Distinctis Aphorismus hic Hieroglyphicis, seu parabolis in Testamento aequè novo, ac veteri demonstratus est. In illo per Isaiam Vatem in parabola Vineae eundem Dominus populo Israelitico proposuit, in hunc modum: *Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei, id est in monte excelso, & uberissimo; & sepivit eam, ne forte pateret incurisibus bestiarum; & elegit lapides ex illa, obstacula quavis amovendo, & plantavit eam electam, semine vero & vitibus optimis, ne degeneraret; & edificavit turrim in medio ejus in speculam custodibus illius, ac habitationem; & torcular exstruxit in*

ea, ad exprimendos botros illius. Sic cum per omnia excoluisset, ac de necessariis adminiculis providisset, *expectavit ut faceret uvas, (& quae indignitas!) illa fecit labruscas, amaro & silvestres botros produxit.* Hac improbitate commotus caelestis Paterfamilias, vel ad eam evulgandam, vel ad contestandam suam bonitatem, ac clementiam concilium coegit populi Israelitici, quatenus ipsi in causa tam evidente decernerent, vineamque illam suo decreto conficerent. Ait enim illis: *Quid est quod ultra debui facere vineae meae, & non feci? Ecquod vititoris officium intermisi? quid in vinea colenda neglexi? quid ei praestare debui, & non praestiti? Arguat me caelum, quod illam operit, aer quae circumdat; imber quo conspersa est; omnis creatura alia, si meis muneribus defui. An forsan in hoc peccavi, quod expectavi uvas? haecine est culpa, hoc peccatum meum, scilicet longa expectatio fructuum, & nimia mea longanimitas? Tandem & Superis & Inferis hanc indignitatem fulminantibus decernit: Et nunc attendam, quid faciam vineae meae. Auferam sepem ejus, & erit in direptionem, diruam maceriam ejus, & erit in concalcationem; & ponam eam desertam, non putabitur & non fodietur, & ascendent vepres & spinae, & nubibus mandabo, ne pluant super eam imbrem.*

Ibid. v. 4.

Is. v. 6.

IV. Per hanc Vineam, Isai ipso Interprete, designata est Synagoga Judaeorum. *Vinea Domini exercituum domus Israel est.* Hanc sepe circumdedit, quando ei legem, ac praecpta, perinde ac sepem, qua munitur, &

Is. v. 7.
Vinea Synagoga

in

in officio ac pietate contineretur; contulit. *Turrim adificavit*, quando ei Doctores, ac custodes præfecit; *Torcular erexit*, quando templum, & altare, in quo victimarum sanguis exprimebatur, eduxit &c. Ex hac Vineâ prætolabatur Deus, post tantos labores & gratias, uvas luaves & stomacho suo gratas. sed reperit insipidas, ac amaras molestias, ac nauseam moventes. Id est expectabat à populo Judaico dulce vinum virtutum, fidei, spei, ac honorum operum, ipsi vero acetum infidelitatis, ac amurcam scelerum progerminarunt. Eapropter abstulit sepem ejus nudando lege, ac protectione sua, ut vastaretur à Romanis, & transferretur ad gentes; mandavit nubibus ne pluerent super eam, denegando ei cœlestem doctrinam; & ita deseruit, ut ultra nec refecet, seu comescat luxuriantem eius malitiam: nec cor suffodiat ut compungatur; non excolat ultra. sed sinat verpibus ac spinis peccatorum ac infidelitatis oppleri, ac suffocari. Siquidem tanto labore, ac impendio ad frugem minime sese recepit, reprobata omnino desertaque est. Subruta turris videndum seu vatium, sublatum sacrificium, sacerdotium, & regnum; vites residuæ per orbem terrarum disjectæ, aut flammis addictæ.

V. Hæc vinea subinde alium in locum inter gentes transplantata, & longè latèque per Christum, & per Apostolos ejus diffusa. In qua ut idem prædixit Isaias sepi loco: *Salvator ponetur in ea murus, & antemurale*. In qua torcular Christi crux est, cujus prælo premuntur martyres, Virgines, omnes-

que Christi sequaces, indeque vinum gaudii exprimitur. In qua lapides stultit, idola nimirum, ac peccata Divini cultus impedimenta. Verbo Vineâ Domina sumus. Nos ab eo plantati in arbore crucis, nos irrigati sanguine Unigeniti Filii ejus, nos gladio ancipiti Verbi Deitoties purati, nos harpagine afflictionum identidem pastinati, nos luce fidei illustrati, calore charitatis succensi, plurimorum vigillum tutela muniti, ita ut graviore cum pondere nobis exprobrari possit: *Quid debui facere vineæ meæ, & non feci? Si in Tyro & Sidone hæc facta fuissent, in cilio, & cinere penitentiam egissent*. Si minimam gratiæ partem, quam vobis contuli, alii dispensassem, in angelum paradysi evasisset: *Quid tibi ultra debui facere &c.* Si igitur nec fides nos movet ad executionem, nec passio Christi ad odium peccati, si nec affusus SS. Verborum imber ad ubertatem, nec pastinatio ad emendationem, si nec prædicatio dat compunctionem, nec SS. exempla stimulent ad imitationem; si nec infernus excitat ad timorem, nec paradysus inflammat ad sui amorem, si hæc omnia perverso usu. ac depravatæ voluntatis vitio irrita profus, & inutilia reddantur: cogitate. quid vobis sperandum, vel potius timendum sit. Nam si illis exprobravit Dominus, quod minus efficacibus mediis abusi, quid nobis expectandum, qui ipso mediatore & sanguine ejus abutimur! Si illi fulminati, qui umbram gratiarum explodebant; quid nobis non timendum, qui ipsam veritatem sugillamus! Si illos anathemate, & temporaneæ,

H h h &

Synagoga
cur deserta

Vinea Christi
sive Ecclesia

Isa. 26, 1.

Matth. 11, 22

& æternæ damnationis ferit, nos indemnes sinit? Major abusus gratiarum majorem deposcit acerbiter pœnarum. Et quo major Dei est benignitas in nos, hoc gravior futura est ultio, si benignitate, ac gratiis ipsius abutamur.

VI. Eandem veritatem similitudine telluris illustravit Doctor gentium: *Terra*, ait ille, *sapè venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis à quibus colitur, accipit benedictionem à DEO, proferens autem spinas, & tribulos, reprobata est, & maledicto proxima, ejus consumptio in combustionem.* Per hoc terræ benedictæ, ac reprobatæ discrimen intelligant SS. Patres diversitatem electorum ad vitam, ac reproborum, seu præscitorum ad mortem, eamque sempiternam. Quænam verò terra illa? nisi cui dicitur: *Terra, terra, terra audi verbum Domini.* Quis ros aut imber! nisi gratiarum cœlestium influentiæ de quibus sponsus: *Caput meum rore plenum est.* Quæ sunt herbæ opportune præterquam illæ, de quibus in spiritu gloriatus est Isaac: *Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.* Qui tandem tribuli, certè illi de quibus Sapiens; *Per agrum hominis pigri transivi, & ecce urtica totum repleverant, & operuerunt superficiem eius spina.* Descendat in ejusmodi terram bonam, seu hominem bonæ voluntatis hic imber gratiæ, & is cooperetur eidem, ac fructum bonorum operum producat; accipiet benedictionem à DEO, majoris gratiæ, & cœlestis consolationis influxu ditabitur, virtutum ac meritum copia cumulabitur. Ex aduersum

Abusus
gratiarum
Divina-
um

descendat idem ros gratiæ, ac inspirationum divinarum in terram seu hominem terrenum improbum, & is nequicquã cooperetur, sterilis persistat; vel telluris instar tantò crassiores vapores cœlo, & nebulas offundat; quantò nobiliores ab illo imbres, plusque fecunditatis accepit; profectò maledicto sit proxima. *Terra proferens spinas &c.* Si nihilum proficiant sacre adhortationes, si necquicquam inter-næ allocutiones, sin frustranea sunt exempla sanctorum, si percussus grandine tribulationum non sentit, nec evigilat; si quævis medicamenta vertat in toxica, si nec proposito redemptionis nostræ pretio respiscat, actum est de illo, aut tam certò periclitatur, quàm verè apta & opportuna erant omnia, quibus à licentiosa vivendi ratione meliori vitæ redonaretur. *Terra proferens &c.*

VII. Perbellè autem, & appositissimè proposito meo in metaphora à medicina desumpta id ipsum nos edocent Tutelares illi prostitutæ meretricis Babylonicæ Genii. Hi adhibitis omnibus mediis, cum operam se ludere cernerent, ingemiscere sunt coacti. *Desperata est plaga eius: Curavimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam.* Adhibuimus omnem operam ac fomenta, observavimus radicatum ipsius malum in intimis fibris, deprehendimus solentia juvare, in ea nec hilum proficere: *Curavimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam.* Quæ verba expendens vetustissimus Origenes unicuique nostrum insulurrat, ita scribens: *Vide ô homo, (& contremisce) ne quando*

Mich. 1.

Jer. 13.

Orig. b. 3. b.

Ierem.

quando

§. II.

Crisis alia mortis decernitur.

quando Angelis præcipiat Deus, ut ad languorem anime tuæ medicaminum emplastra conficiant, si quomodo possis ab ægritudine sanari, & respondeant Angeli: Curavius Babylonem & non est salvata. Videne tam altè infixum sit virus tuum, ut nec sal cælestis sapientiæ, ac prophetica illa Borith, nec nitrum minarum, ac iudiciorum divinorum, nec supremi cineres mortis, nec cætera ejusmodi tibi possint mederi. Videne perinde ac alter Iscarioth particeps ministeriorum Dei existens in malitia tua obfirmeris, & omnem operam ipsius cælestis medici ludas. Vide, & cave ne quando mensuram scelerum impleas, ne te deserat medicus, sive Angelus Dei, sive quicumque hominum, cui credita est cura sermonum ad salutis medicinam deferendam, si enim te dereliquerint; & dixerint: Abeamus unusquisque in terram suam, quia appropinquat in cælum iudicium ejus: Iudicium inquam primum, latum, quia venit lux in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem, manifestum est, quia absessio eorum condemnatio tua est ut irremediabilis, nolentisque curari. Cum autem te deseruerint, quid tibi aliud eventuram est, nisi quod solet his accidere, qui à medicis desperantur, utentes voluntate morbi sui, ut ad pejora demergantur, quia insanabilis fractura tua, pessima plaga tua, curariorum utilitas non est tibi; ideo prope certa instat condemnatio tua.

VIII. Crisis altera Proto-Medico-
rum pessima est, si patiens sanitati pristinae quadantenus redditus in eundem morbum, idque iterum atque iterum reincidat. Ex Hippocrate est, quod sequitur: Hermocratis decimo quarto die liberatur à febre, septimo decimo rursum febricitavit, vigesimo febris expers, quarto & vigesimo rediit, tandem septimo & vigesimo moritur. Equam ratione in gravissimo periculo æternæ damnationis versantur qui uno, pluribusve morbis animæ confecti, proripiunt equidem sese, sed rursus perpetuam quadam cadendi, surgendive commutatione relabuntur. Nullum, ait Cyprianus, malum difficilius extinguatur, quam quod faciles redditus habet.

IX. Redintegrata illius paralytici ægritudine, Dominus saluberrimo eum munivit consilio dicens; Noli peccare, ne quid deterius tibi eveniat. Noli peccare post veniam, noli vulnerari post curam, noli sordidari post gratiam, Sanare indignus est, qui temet ipsum, postquam curatus est, vulnerat, mundari non meretur, qui se ipsum post gratiam sordidat, indulgentiæ thronum sibi præcludit, qui post veniam iteratò præsumit offendere, aut benefacta maleficiis compensare. quoniam autem hic Paralyticus peccatorem refert, jure quispiam sciscitari posset, quid gravius reformidare Cadisurgius queat quam ut annis triginta

Relapsus
frequens
damnationis
signum
Hipp. ubi
sup.

Cypr. l. de
spect.

Ioan. 5. v.
14.

Medicorum
abusus no-
xius

Tom. 3.

Leb. 30.

octo summis in doloribus decumbat, membris omnibus dissolutis, ac paralyti obnoxiiis. Nulla enim major infirmitas est, quam firmiter infirma, nec gravior quam quæ omnibus est gravida membris. Quid itaque deterius obvenire potest, nisi damnatio æterna! Quasi diceret, ait Labbata: *Noli amplius peccare, ne aeterno damneris supplicio signum est, in eadem peccata frequenter relabi.*

*Lab. v. Re-
cidi vatio*

X. Idem Dominus ac Redemptor noster videns vacillantem illius Juvénis animum, jam ad jugum ipsius, jam mundi propendentem, absolutè de eo illiusque germanis enuntiavit: *Nemo mittens manum suam ad aratrum & respiciens retro aptus est regno Dei*, id est ut interpretatur Greg. M. qui per quendam compunctionis vomerem, ad proferendos fructus sui cordis aperit tellurem, & post exordia boni operis ad mala revertitur, quæ reliquit seu qui post peractam suorum peccatorum pœnitentiam ad dimissâ revertuntur peccata, apti esse nequeunt, & candidati regni cœlorum. *Nemo mittens manum suam.* Mutabilia, atque inconstantia neutiquam quadrant firmamento. Firmum, ac stabile sit necesse, quod ad perpetuas assumendum est mansiones. Adamantes & uniones, non lutum adaptatur ad atria cœlorum. *Nemo mittens &c.* Qui ad excelsa enititur, ubi primum vertigine rotari occiperit, præcipitio sese obnoxium reddit, & qui in via perfectionis titubat, gravissimis casibus succumbit. Et si in eadem non progredi, est regredi, certè relabi perire erit. *Nemo mittens*

Luc. 9: 62.

*Greg. hom.
in Ezech.*

&c.

XI. Ex S. Joanne Archi Notario id habemus quod cohors militum à Iuda ad Christum Dominum capiendumeducta, unicò, alterovè verbulo prostrata sit. *Abierunt retrorsum & ceciderunt in terram.* Fructuosè hic Asceta quispiam meditari posset, quidnam casus hic retrogradus, ac supinus portendat, cur non in faciem prorsum, sed retrorsum resupinati sunt! Et piè hic primum sibi persuaderet, quod hostiarum instar procubuerint veluti cultum expectantes. Litari poterat violatæ à conscelerato Iudice Majestati, unius integræ cohortis morte! sed non ideò illa placata fuisse divinitas, nobiliori victimæ istæ quæ jacet, amiciria. Victimæ istæ quæ jacet, omnes survæ sunt, omnes maculosæ, arcendæ ab hac ara sospitatis humanæ. ideo, ut quod latebat in pectore (ne quis falso crederet legitimas esse) omnibus innotesceret, resupinandæ erant. Vel potius eò factum consilio, ut ita prostrati oculos in cælum resigerent, qui eisdem ad Tartara deflexissent. O felices si saperent, quibus cælum in ipso casu datum est intueri, felices si astra, ignesque collucentes respicerent, qui mortalium animos sceleris solent arguere, nescio quâ tacitâ eloquentiâ, utpote divinis laudibus destinata. Verum illi ignorant quid sit cælum, aut si norunt averso illo casu superbiam ostentantes contemnunt, & ut liberè dicam, oculus cælo inasuetus immane quantum hoc affligitur casu. Alter forsitan rectius meditabitur id evenisse ad ostentandum impudens os eorum. Erant enim ex iis de

Joan. 8.

*Milites qui
retrorsum
resupinati.*

quibus

Psal. 72. v. 9

quibus cecinit Psalter: *Posuerunt in caelum os suum, & lingua eorum transiit in terra.* Auretiam ad ostentationem ignorantiae peccatoris, qui nescit, quo cadat. Ex Isaiâ colligo accidisse ad summam eorum infelicitatem, ac occasum demonstrandum. Mortuos enim resupinatos condimus & interfecti ignavum in modum, ut plurimum retrorsum concidunt. sic enim ille: *Cadant retrorsum & conterantur,*

Esa. 28. 13.

Cur pronomi in faciem cadamus

& illaqueentur, capiantur. Qui cadit in faciem adminiculo manuum vulnera, aut graviolem lapsum avertit aut cadit voluntarie, ut eo altius assurgat. Et hic casus sanctorum est, qui cum Assertore, suo identidem pronomi corruunt, habitu ipso demissionem protestantur, aut posturi in pulvere os suum. *si forte sit spes;* aut ostenturi, quod mutaverunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis foenum, aut subtractum caput à romphæa stricti iudicii Divini, aut certe testantur, cum regio vate quod *vermis sint, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis, & brevi in pulverem redituri.* Casus verò impiorum est resupinari, ubi nec videant, quò sternantur, nec adminiculo uti possint, quo fulciantur, vel retineantur. *Cadant retrorsum & conterantur.* Quemadmodum itaque casus hic iudicium est mortis, & interitus, non secus relapsus in peccata. Retrorsum enim, unde sarrexerunt, relabuntur. Sat luculento id testimonio confirmat Ecclesiasticus in hæc verba: *Qui transgreditur à iustitia ad peccatum; Deus paravit eum ad romphæam. Vir transfuga à iustitiâ, ac probitatis la-*

Thren. 3.

Relapsus omen pessimum

Ecl. 26. 27.

baro ad vitiorum latera, Orco destinatus est in victimam, non cælo in gloriam.

XII. Adumbrasse id credo Dominum in uxore Loth, *quæ respiciens retro versa est in statuam salis.* Nam quid quæso flagitii erat, quod mulier insolito timore percussa, & rei novitate attonita, oculos ad fragorem, & contuendas urbis flammæ reflexerit? Quis nostrum ad inauditos post tergum ejulatus, ac lamenta non idem factitaret! Cur ergo tam stupenda metamorphosi conversam in statuam; seu ut sapiens loquitur: *Figmentum salis.* Profectò hæc imprimis de causa, ut universum genus humanum conderet & unius fœminæ licentioris casu edoceret, quanti periculi sit, post deferta improborum commercia, post perceptam criminum indulgentiam, post redintegratam cum Deo amicitiam, oblatam ultro gratiam perfidè profligare, sepulta Divino munere flagitia resuscitare. Authoremque tantæ salutis recentibus lacessere injuriis. *Ad quid pertinet (scribit Africanum lumen) quod prohibiti sunt, qui liberantur ab Angelo respicere, nisi quæ non est animo redeundum ad veterem vitam, qua per gratiam regenerationis exuimur, si ultimum iudicium evadere cogitamus.* Ea de causa mulierem ad fulminatas urbes oculos retorquentem, non in lapidem aut metallum, non in saccarum, aut panem Martium, quod forsitan affectarent, ut aliis placerent; non in bestiam, ut Nabuchodonosorem; sed in salera transformavit, ut pacto fidelibus quoddam exhiberetur condimentum, quo sapereat & ipsius

Gen. 19. loth
uxor cur
punita

Sap. 17.

Aug. li. 16.
de Civ. Dei.
c. 30.

Hhh 3

ruina.

162.

ruina univerforum fieret disciplina. *Statua salis facta est (subdit Idem) ut illius contemplatione condiantur homines ut cor habeant, nec sint fatui, nō respiciant, ne malum exemplum dantes ipsi remaneant, & alios condiant.* Itaque statua illa instar speculi omnibus viventibus proposita est, quod pœnitentes intueantur, & ex eo discant, cuius periculi sit, post tantam Domini misericordiam & gratiam (qua nos neutiquam à conflagratione urbium sed ipsius gehennæ incendio vindicavit) eundem Dominum iteratò laessere, & ad iracundiam provocare. Nam si mulier morte temporali punita est, quod faciem ad ea, quæ semel deleverat, retorfit, quid expectandum Cadisurgio, seu Epileptico? quid sui ad volutabrum criminum, seu cani ad vomitum revertenti? Quid illi qui decies, vigesies. & supra sanguinem Testamenti quasi pollutum duxerit, in idem scelerum cœnum immerfus fuerit? An non timendum ne graviore fulmine feriatur, ne audiat: *Nemo mittens manum suam ad aratrum & respiciens retro aptus est regno Dei?*

Hern. *sc.*
12. *in Cant.*

Hinc saluberrimè Marianus Doctor cuivis fidelium in aurè exultat: *Time cum arripseris gratia, time cum abieris, time cum denuo revertetur:* q. d. O fidelis anima, quæ te in felicissimo Divinæ gratiæ statu versari non vanè confidis, & à morbis animæ tuæ vindicata es, time, ne iterato reincidas; *Time cum amiseris gratia?* Time multo magis, si per scelus tuum illam profligasti? *Time cum abieris.* Attende ubi rursus recuperaveris. *Time cum*

denuo revertetur, ne forsitan deterius tibi aliquid contingat.

§. III.

Crisis tertia perditorum

XIII. Fatalis tertio apud DD. Medicos decisio est, si tempus curationis evolutum sit, & neglectum. Inveniuntur nonnulli infirmantium, qui nunquam antidotum ex pharmacopolis adhibere, aut Medicum consulere volunt, aut curam sui de die in diem differunt, persuasi morbum laud esse tam periculosum, quo ad animam propè exhalaverint. Tunc imprimis ad Medicum non tam itur, quam volatur, tunc uno eodemque articulo temporis cuncta præstari, adhiberi, & fatiscentem viribus, ægrum incolumitati, moribundum vitæ restitui cōcupiunt. Quo tempore DD. Galenistæ vix aliud *recipe* præscribunt, præterquam illud vulgatum: *Sero medicina paratur, cum mala per longas invaluerit moras.* Jacta est alea: *Venit summa dies, & ineluctabile fatum.* Nisi superi remoram fatis injiciant, periodus ultima scribitur vitæ. *Medicare (ait Hippocrates) in valde acutis, si materia turget, eadem die. Tardare enim in talibus malum est.*

Signum
reprobationis
Tempus
neglectum

XIV. Idem omninò evenit in multis aliis spiritali morbo languentibus. Abutuntur divinis miserationibus, cussum hunc, stationem, exilium, patriam dueunt, & pœnitentiam de die in diem differunt, quoad lingua hæsitet quovis in verbo, quoad auris obfurdelcat, quoad oculi frāgātur, & lēsus cæterid. ficiāt. Tūc primū perinde ac ad hodierni

Hipp. Aph.
4. aph. 11

hodierni Reguli filium, quando incipiunt mori, medicus spiritualis accersitur, tunc apothecæ frequentantur, tunc de salute consultitur. Verum quid inde spei, ac solatii? Illud sane, ut quæ admodum in ægrotatione corporis extrema aliqua quidem foimenta adhiberi possunt nunquam aut per raro constante succedente valetudine: æqua ratione supra peccatorem inveteratum poterit quidem crux festinata formari, poterunt nonnulla piorum affectuum, aut actuum malagmata adhiberi, Verum salutem, beatitatem, nec ego, nec magna Ecclesiæ Lumen Augustinus illis polliceri præsumit. *Qui positus (ait ille) in ultima necessitate ægrotudinis sua, accepit poenitentiam, & mox reconciliatus fuerit, & vadit, id est, exit de corpore, fateor vobis, non illi negamus quod petit, sed non præsumo dicere, quod bene hinc exit. Non præsumo, non polliceor, non dico, non vos fallo, non vos decipio, non vobis promitto. An securus hinc exeat, ego non sum securus, poenitentiam dare possum, securitatem non possum. Quid dico attendite, numquid liberabitur? non dico, sed nec liberabitur, dico. Subdit deinde saluberrimum consilium. Vis te ð frater omni dubio liberare, age poenitentiam dum sanus es, dimitte incertum, & tene certum. Poenitentia ferararo vera. Quem sero scelerum poenitet, perararo sero poenitet. Nam ut idem explicat: Poenitentia qua ab infirmo petitur infirma est, & timeo, ne cum moriente & ipsa moriatur. Quæ enim ratione ad poenitentiam tunc sese recipiet, quam sensibus prope destituta mens, vix ac ne vix quidem*

consuetæ naturæ munia obire possit. Quomodo in sua scelera vehementi doloris sensu exardescet? Quomodo penitius conscientia latebras scrutabitur, ut omnes sordes in aurem sacerdotis exoneret? quomodo reliqua implebit, quæ tam acrem, & erectam mentem ad tam laboriosum opus suscipiendum requirunt? An libero soluroque erit animo inter vagientium puerorum turbas, conjugis lamenta afflictæ, familiaque luctum? An blandiente mundo, sensibus vitæ prorogandæ spe delusis, prætentente poenitentia tempus dæmone, dissimulantibus præsens periculum medicis & meliora sperare iubentibus, necessariis in id unum incumbentibus, ut vanissima spe fallant, omnibus morte propulsandæ intentis, piacularem ob scelera vitam ager, aut in amaritudine animæ suæ peccata sua detestabitur? Eheu poenitentia hæc inconsulta est, infirma est, & timeo ne cum moriente & ipsa moriatur,

XV. Perspecta est historia Emergumeni illius apud S. Marcum quem discipuli Domini omni licet adhibita diligentia, omnique qua pollebant apud Deum virtute expellere non valebant, ut patet ex parentis pro filio deprecantis testimonio. Dixi, inquit, discipulis tuis, ut eijcerent illum & non potuerunt. Quo audito Dominus (cujus est nosse tempora & momenta) sciscitatus est à quo tempore fuisset obsessus. Et rogavit patrem eius quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit. Interloquitur Glossa: *Non quasi ignorans interrogavit, sed ut dicitur,*

Aug. 12. de poenit. infir-
ne

Mar. 9. 16.

Poenitentia
ferararo
vera

1b. v. 20.

discurritas infirmitatis ostensa cautio-
nem faciat. Verum quam obsecro S.
Augustinus saepenumero sustinet cun-
ctos infirmos à Christo sanatos, om-
nesque mortuos resuscitados, eviden-
tissimum esse peccatoris symbolum, &
quia inter unum & alterum palpabilis
reperitur disparitas, ita ad redonan-
dum meliori vitæ in uno magis, quam
in altero efficacior exigitur virtus &
potestas. Dominus itaque intelligens
Apostolis pates tanto maligno proflig-
gando defuisse vires, appolite & sapi-
enter interrogat: *Quantum temporis est,*
ex quo ei hoc accidit, quod spiritus ma-
lus eum apprehendat, illudat, strideat
dentibus, & arescat! Ut ex patris res-
ponso ab infantia contestantis mali
induratio liquida evaderet, & difficili-
or sanandi modus. Quanto enim mor-
borum malignitas magis in viscerata fu-
erit, tanto efficaciora exquirat reme-
dia.

Quod dico in corporalibus evenit
aegritudinibus, id ipsi in spiritualibus,
quæ uti consuetudine callum obduxe-
runt, non nisi extraordinaria Dei vir-
tute tolluntur, aut cum ipsa anima ex-
pelluntur. Quia ea est vis illius, ut nec
resurgere, nec respirare sinat, quoad
omnipotentis dextra conteratur. *Vnde*
pœnitentia, quæ ab infirmo petitur infir-
ma est, &c.

XVI. Compettissimus vobis est fa-
talis exitus impij Achan anathemate
obnoxii: sed est quod in eo observetis
velim. Tantum huic supremum Nu-
men indignatum est, ut Josue exerci-
tuum Duci intimarit, nullam & con-
cessuram palmam victoriæ, quamdiu
is lapidibus obrutus non fuerit. A-

nathema in medio tui est Israel, non pote-
ris stare coram hostibus tuis donec delea-
tur ex te, qui hoc contaminatus est scelere.

Achan percepta hac Dei sui potesta-
tione, & totius populi indignatione, Ios. 7.
& non paucorum cæde, tacitus sacri-
legium dissimulat, nec clam, nec pro-
palam manifestat. Tandem missis ju-
bente Domino ad investigandum
transgressore sortibus, & in caput ip-
sius devolutis, urgetur, ut fateatur cri-
men suum. Quod ei præstitit, cum
non exigua, eaque publica pœnitentia
confessione, Vere, ait, ego peccavi Do-
mino, & sic feci: Vidi inter spolia pal-
lium coccineum, & ducentos siclos argen-
ti, regulamque auream quinquaginta
siclorum, & concupiscens abstuli,
& abscondi in terra. Quibus om-
nibus dicto modo inventis, & igne
absumptis, ipse quoque lapidum
grandine obrutus est.

Res hæc, ut admiratione digna,
sic & mysterio plena videtur, quod
Divina bonitas tam rigidam sese in
eum exhibuerit. Anne enim novum
quid militibus furari, ac deprædari
& mereri veniam? An non mul-
ti impuniti abeunt etiam sacrilegi? An
non crimen suum palam confessus
est? Verè ego peccavi. Non men-
tior, in veritate dico, me violasse
mandatum Numinis. Cur ergo
tantopere in eundem exandescit Nu-
men? Cur pœnitentia ipsius, &
confessio rejicitur? Cur morti adju-
dicatur? *Deleatur ex te, qui conta-*
minatus est hoc scelere. Rupertus Ab-
bas causam adducit, quod ipsius Ex-
omologesis nimium tarda fuerit, nec
tam

Rup. l. i. in

Iose. 21.

tam sponte, quam coactè culpam factus fuerit. *Non tamen ullam veniam mereri debuit, scribit ille, quia videlicet confessio nimis tarda.* Ante enim turbatus est Israël, antequam ille reatum suum agnovit. Ante fors veridica Deo authore prodidit personam, quam ipse culpam, Deus ut commissum fuerat furtum, illicò id, tacito rei nomine divulgavit. *Peccavit Israel, & pravaricatus est pactum meum.* Et nihilominus Achan silet. Turbatur interim exercitus, Achan silet, & furtum abscondit. Jaciuntur sortes, Achan silet, fit inquisitio, diræ intentantur, Achan silet, quoad fors supra ipsum cecidisset. Tum primum scrutinio Divum detectus & à Josue adjuratus errorem suum agnovit, & confessus est: *Verè ego peccavi.* Sed venia indignus est habitus, qui confessionem *non nisi tardè fecit, & adactus. Mereri veniam non debuit, quia confessio tarda fuit.*

XVII. Ponderate, ponderate hoc factum peccatores, qui exomologesim à mense in mensem, ab anno in annum, à lustro in aliud ad extremum usque agonem malefana transfertis metaphora; & cavete ne paribus vos, & salutem animæ vestræ involvatis urnis. Cavete ne tum primum adjurati per Deum Quæritori sacro crimina vestra confiteamini. Cavete ne cum hodierno Regulo tum demum ad Christum vos recipiatis, cum propè actum est. Nam ut sanitas collata in extremis ipsius filio miraculosa extitit, ita non minus salus animæ in extremo collata prodigiosa. Nec illa, nec ista concursu ordinario obtinetur.

Ut ad subitanam, eamque instantaneam salutem corporis recuperandam requiritur efficacior concursus Dei, & naturæ indebitus; ita non minus ad resurgendum à peccatis in ultimo vitæ articulo extraordinaria Divina gratia & efficacissimum quoddam auxilium præveniens exigitur. Et hoc unde tu tibi impie polliceri præsumis? An ex meritis tuis? quibus destitutus es. An ab Angelo Tutelari tuo, ut ipse exoret? quem nullis non modo prolectas officiis, sed eius custodia, & correptionibus abuteris. An ab ipso Deo? quem tuis exacerbare sceleribus non cessas.

XVIII. At inquis latroni hanc contulit gratiam, ut in extremis respiceret. Non pauci etiam alii putantur id obrinuisse, & nonnulli etiam post mortem ad pœnitentiam agendam resuscitati. Ore sideratum! *ô amentem!* Quis te hanc dialecticam edocuit? suscitatus est unus, aut alter ad vitam; Ergo & ego. Unus in extremis pœnituit; Ergo & ego. Cur nõ meliore Syllogismo infer, & concludis: Plerique & prope omnes, qui pœnitentiam ad usque ostia mortis protraxere, mala morte cum Achan, Antiocho, & aliis functi sunt: Ergo & mihi nisi in tempore me ad eam recipiam, idem timendum est. Qui vixit ut cignus is in morte occinit ut cignus. Qui crocitabat cum corvo, in morte etiam cras cras suum ingeminat. Latroni unica gratia contigisse Bernard. in scripturis legitur, ait Bernardus, ut nemo desperet; soli ut nemo præsumat. Illi promissum est, non tibi Luc. 23. 43. aut aliis, *Amen amen dico tibi.* Sub

tēpus ipsius passionis, quo potētissimē sanguis Christi operabatur, *hodie*, non omni alio tempore, singulare hoc beneficium est non omnibus pervium, sed illi non omnibus similibus concessum; in die gratiæ, non quovis alio collatum.

XIX. Quocirca si quis ejusmodi crisi sese obnoxium sentiat, is sibi dum tempus est consulat. In corporalibus ægritudinibus datis ejusmodi signis actum est de vita, non item omnino in spiritualibus, nisi jam ad extrema devenit sit. Etsi enim hæcenus remedia omnia cassā, & irrita inventa sint, poterunt etiamnum si volueris operari in te, & virtutem suam exerere. Si epilepsia hucusque laborasti, reincidendo in eadem peccata, divina adjutus gratia ita resurge-

re potes, ut non recidas. *Ecce nunc* 2. Cor. 6. *quæ tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis* ait Apostolus, nunc si serio convertimur, vivemus. Ergo dum tempus est operemur bonum ad omnes. Ergo quæramus gratiam ejusdem inveniri potest, invocemus dum propè est. Ergo quodcunque potest manus nostra instanter operemur: Ergo monito sapientis edocti: Non tardemus converti ad Dominum, nec differamus de die in diem, subito enim venit ira ejus. Etsi una medicina habita est inefficax, aliam adhibeamus, relapsum caveamus, in tempore residuo, in sanctitate, & justitia Domino Deo nostro serviamus.
Fiat.

